

GORIŠKA STRAŽA

• Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne. •
 • Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. •
 • Za inozemstvo celo leto 30 L. •
 • Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo. •
 • Odgovorni urednik: ROMAN CEJ. •

1923

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo naprej in stanejo 6 L. v višini enega cm v enem stolpu. •
 • List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. •
 • Tisk »NARODNE TISKARNE« v Gorici. •
 • Uprava: ul. Vetturini 9. Ured.: ul. Mameli 5. (prej Scuole.)

Listina naših svoboščin.

Štiri leta stoji že naše ljudstvo v neizprosni boji proti krivicam, ki se mu godijo po vseh mogočih oblastnikih v lastni deželi. Ljudstvo se bori brez odmora in počitka, brani svojo imetje, brani svojo šolo, brani svoje sodnije, brani svoje občine, brani svoje deželne urade, brani svobodo v svoji cerkvi, brani svoja društva, brani svoje gospodarske organizacije, brani svoje časopise, brani končno celo osebno varnost svojih mož, družin, žena in otrok. Kakor velika množična obtožba se dviga sredi istrskega ljudstva zidovi 150 šol, iz katerih je pregnala vlada naš jezik. Nikdar ne bo pozabljeno, da je iz sv. Antona Novega v Trst, kjer molijo tisočglava množica slovenskih vernikov Kristusa, pregnana slovenska pridiga. V celih okrajih Istre, kakor n. pr. v Poljčani, je že pol leta našemu ljudstvu oblastveno zabranjeno, čitati časnik v svojem jeziku. In na istrskih otokih visijo še danes na zidovih mest in vasi lepaki, ki prepovedujejo prebivalstvu čitanje hrvaških listov. Poslonia ki so last našega ljudstva, ki jih je ono zidalo in s svojimi žulji plačalo, so v Istri prijavljene osebe ljudstvu kratkoma lo vzete in jih drže še danes kljub vsem zakonom protipo stavno v svoji posesti. In mi v Gorici imamo pet palač »Solskega doma«, ki so naša last in posest, in vlada nam ne dovoli v teh naših prostorih niti navadnih gospodinjskih šol za naša dekleta. Kaj bi nadalje naštevati in obtoževali? Kamor gledaš, kamor stojiš, povsod vidiš znamenja krivic in nasilja, ki nam ga delajo naduti oblastniki.

NAPOVED VOJNE!

Toda mera ni še polna, oblastniki mislijo da niso storili še dovolj krivic nad našim ljudstvom. Sklenili so, da mora zginiti iz vseh sodnij na slovenski in hrvaški zemlji za vselej slovenski jezik. Na Goriškem trebi fašistovska vlada s surovo silo naš jezik iz slovenskih občin in iz deželnih uradov. Ministrski predsednik Mussolini na je naznanil brez vseh ovinkov nam in državam vsega sveta, da moramo Slovenci in Hrvatje v Italiji zginiti s površja zemlje. Najvišji zastopnik italijanske države je napovedal slovenskemu kmetu, delavcu,

obrtniku in slovenskemu razumnemu boju na življenje in smrt. Nam ne preostaja nikaka izbira: ali bo obveljala Mussolinijeva in bomo mi zginiti iz zgodovine, ali pa zmaga v tej borbi slovensko ljudstvo in se razbijejo Mussolinijevi nameni ob naši organizirani volji.

Boj nam je napovedan in mi ga sprejemamo s pogumom. V veliki borbi, ki bo valovala po naši zemlji, mora vsak naš človek razumeti do dna pomen naših bojev.

Tu ne gre za par bornih vasic in trgov, ne gre le za koristi par stotisoč kmetov, delavcev in obrtnikov, ki živijo na tem koščku zemlje. Gre za pravice, ki jih je priznal in zaimčil zbor vseh civiliziranih držav sveta vsem plemenom brez razlike kot temeljno svoboščino, katere se ne sme dotakniti nobena država, nobena vlada in noben narod, ki se šteje in je pripuščen med kulturne narode.

NAŠA PISANA PRAVICA.

Pred nami leži spis vseučilišnega profesorja in člana pariške konference dr. Žolgerja, v katerem opisuje pravice, ki so jih zastopniki skoro vseh držav Evrope, Amerike, Azije in Afrike dali in zagotovili manjšinam v tujerodnih državah. Te pravice so zapisane v listini o »Zvezi narodov«. Ogromna večina držav sveta so listino podpisale in se medsebojno obvezale, da nad temi pravicami malih narodov skupno čuvali in jih skupno branijo proti vsem kršiteljem brez razlike.

Te nedotakljive svoboščine opisuje dr. Žolger takole:

1. Vsem prebivalcem, brez razlike rojstva, narodnosti, jezika, plemena ali vere je zaimčena pravica do polne in cele zaščite njihovega življenja in njihove osebnosti svobode. To pravico ima torej tujerodec, četudi ni državljan.

2. »Tujerodcem, ki so državljani, so pa zaimčene še posebne pravice glede uporabljanja jezika, poduka jezika v javnih šolah, glede ustanavljanja lastnih šol in drugih vzgojnih in kulturnih zavodov. Tujerodec, ki je državljan, ima pravico, da uporablja v privatnih in trgovskih odnosih, v verskih stvarih (služba božja, pridiga, verouk op. ur.) v tisku in na javnih shodih katerikoli, **PRED**

SODIŠČI PA SVOJ JEZIK. Tujerodci - državljani imajo pod istimi pogoji kakor drugi državljani **PRAVICO** ustanavljati na lastne stroške šole ter druge vzgojne, človekoljubne, verske in socialne zavode in v njih svobodno uporabljati **SVOJ JEZIK**. V mestih in krajih, kjer prebivajo tujerodci v precejšnji količini, pa mora **DRŽAVA** skrbeti, da dobiva tujerodna deca ljudskošolski pouk v **SVOJEM** jeziku.

3. Vse označene pravice tujerodcev so postavljene pod varstvo Zveze narodov. To varstvo obstoji v tem, da svet Zveze narodov odredi, da se **UKINE** vsako postopanje, ki bi kršilo zaimčene pravice. Zveza narodov zaukaže torej državi, ki tepta pravice tujerodnega ljudstva, naj svoje krivične ukrepe preklicne in umakne. Vsak član Zveze narodov lahko stavi tak predlog. Tudi prizadete stranke same, to se pravi tep tani mali narod sam se lahko pritoži na Zvezo narodov.

Vse te svoboščine in pravice malih narodov so morale potrditi in podpisati skoro vse države v srednji in vzhodni Ev-

ropi. Podvrogle so se nadzorstvu Zveze narodov. »Kar se pa Italije tiče pravi dr. Žolger — so se velike sile postavile na stališče, da bo ona kot kulturna država že sama in brez mednarodne kontrole zagotovila manjšinam zaščito, ki jim **GRE** v smislu gornjih določil.

Italija je torej priznana za kulturno državo, ki sama od sebe, brez pritiska, brez mednarodnega nadzorstva, spoštuje, čuva in ščiti pravice našega ljudstva, ki nam jih je priznal in zagotovil ves civilizirani svet.

Toda kar je doživel in doživlja naš narod že štiri leta na tej zemlji, je očito kršenje in tep tanje vseh dobrin, vseh jamstev, vseh pravic in svoboščin, ki nam so bile svečano zaimčene in zagotovljene pred očmi vsega kulturnega človeštva leta 1919.

Ministrski predsednik Mussolini hoče postaviti te krivične politiki krono na glavo. Neporušljiva zavest pravice nam daje pogum, da njegovo vojno napoved sprejmemo, in mu kličemo že danes: Vas in Vaše stranke že davno več ne bo, ko bo na tej zemlji še vedno živel in gospodaril slovanski rod.

Kaj se godi po svetu.

Zadnjič smo vam poročali, da korakajo francoske armade v najbolj bogato deželo Nemčije, v rursko kotlino. Te dni je vojaštvo že zasedlo največja mesta in proglasilo brž po svojem vходу obsedno stanje. Okoli mesta Essena so razpostavili Francozi strojne puške in težke topove, da ukrotijo razjarjeno prebivalstvo. Rurska kotlina je dežela, v kateri biva 500 tisoč rudarjev in 400 tisoč delavcev železne industrije. Ljudstvo je samozavestno, dobro organizirano in se da težko vladati. Tudi pod domačo vlado se je to ljudstvo večkrat uprlo in v rurski kotlini je pred dvema letoma morala nemška vlada preliti kri, da je ukrotila delavstvo. Kakšno divje sovraštvo valuje in buči te dni po rudokopih, tovarnah in mestih te dežele, si lahko mislite. Ko se je prikazal francoski general Degoutte na čelu svojih čet na ulicah Essena, ga je sprejel od vseh strani vihar oglušajočih žvižgov. V istem času pa je naskakovalo 10 tisoč ljudi hotel Kaiserhof in vdiral v njegove prostore, meneč da se v njih

nahačajo francoski in italijanski inženirji.

Enako ogorčenje pretresa vso ostalo Nemčijo. Včerašnja nedelja se je proglasila za praznik žalosti za ves nemški narod. Po vseh cerkvah Nemčije so se vršile včeraj žalne službe in danes izbruhne v znak protesta v vsej ogromni državi splošna stavka, ki bo trajala pol ure. Vlada pripravlja odlok, s katerim omejuje radi resnega položaja točenje alkohola, zapira veliko število žganiaren ter odpravlja nočna zabavišča. Vseled žalostnih razmer, ki so prišle nad nemški narod, so vsi **plesli prepovedani.**

Nemška vlada je poslala vsem državam sveta oster protest proti nasilju francoskega imperializma. Odpoklicala je domov svoje zastopnike iz Belgije in Francije.

V DEŽELI ZMAGOVALCEV.

Francozi skušajo sedaj opravičiti pred svetom svojo politiko proti nemški državi. Vlada je sklicala parlament in je dobila od njega zaupnico. Toda seja je

bila burna, delavski poslanci so dvignili velikanski ropot in protestirali proti roparski politiki Francije. Eden izmed socialističnih poslancev je vrgel v znak prezira proti obrazu vladnega voditelja pest denaria.

Po vsej Franciji prireja delavstvo protestne shode in se ljuto upira vladni politiki proti nemškemu delavstvu. »Živelo delavno ljudstvo Nemije! Živel nemški proletariat« se razlega danes po tovarnah in rudokopih Francije. Francoski komunisti so razobesili po vseh zidovih rurskih mest lepake, v katerih pozdravljajo nemški proletariat in ga pozivajo na boj proti francoskim kapitalistom. Toda pariška vlada je že dvignila svojo pest in toče po upornem delavstvu. Orožniki so aretirali voditelje francoskega proletariata in jih vrgli v ječo. Med tem, ko to pišemo, lovijo voluhni francoske policije še ostale voditelje, da jih vklenejo v verige. Pariški oblastniki se držijo dveh načel: Ob tla Nemčija! Ob tla domači delavci!

Anglija stoji ob strani in gleda bistro na početje svoje zaveznišnice. Tudi angleško delavstvo organizira protestne shode proti francoski vladi. Tudi na Angleškem doni po industrijskih mestih klic: Živel nemški proletariat. Živelo delavno ljudstvo

Nemčije! Vlada se drži seveda bolj previdno in čaka. Kaj bo. Oči milijonov so obrnjene proti Nemčiji in srce vsega človeštva trepetja v tesnobi in negotovosti. Še nikdar od leta 1918 ni grozila Evropi taka

NEVARNOST NOVE VOJNE

kakor te dni. Francozi so zadeli gospodarsko življenje Nemčije v srce. Postavili so nož na glavne žile nemškega telesa. Če noža brž ne umaknejo, se zna zgoditi, da se Nemčija v skrajnem obupni upre in plameni nove vojne švignejo v krvavem žaru čez Evropo. Bog obvaruj človeštvo te nesreče!

Italija se te nevarnosti zaveda in zato se že kesa, da je Francoze podprla. Mussolini je poslal v svet uradno izjavo, da ni mislil tako hudo. On nima namena vničiti Nemčije, ampak je hotel priti le do denaria. Pošteno in zelo potrebno bi bilo, da Italija prav hitro umakne svoje roke iz rurskih homatij. Italija se mora naglo in odločno ločiti od Francozov, odreči jim mora vsako pomoč. Le tako se bodo Francozi streznili in spametovali. Šele tedaj, ko bo Francija videla, da je osamljena, se bo zbrihtala in šele tedaj se razženejo oblaki grozne vojne. Človeštvo bo pa svobodno in veselo zadihalo.

Italiji in v domači deželi, upri smo se umoru v Marezigah, šli smo v boj proti požigalcem pod krnskih vasi. Zato je jasno, da tudi ta umor obsojamo četudi se je izvršil nad slovenskim fašistom. Želimo, da bi morilna šola juljskih fašistov med Slovenci ne našla nikdar učencev.

+ **Samo še to številko Straže** dobijo oni ceni naročniki, ki niso še plačali naročnine za leto 1923. Kdor torej ne dobi prihodnje 5. številke lista naj se spomni, da ni še poravnal naročnine ali pa, da je uprava ni še prejela.

+ **Reklamacije.** Ker je sedaj pri upravi lista dosti dela uljudno prosimo, da nas na morebitne pomote čim prei opozorite. — Kdor ni »Pratike« še prejel, in v kratkem dobi po pošti.

Odbor Društva vpokojenega učiteljstva je sklenil v seji 9. t. m., da se pridrži letnina 2 liri vsemu vpokojenemu učiteljstvu pričenši s 1 marcem t. l. pri penzijski blaginji, in to zato, da odpade pošiljatev in ž njo združena moština. Če bi se izmed vpokojenecv kdo s tem ne vjemal, naj to naznani g. čni Mariji Perc v Gorici, Piazza della Vittoria 24. III.

Pozor vojnim oškodovancem.

Velika večina vojnih oškodovancev je oddala nairazličnejšim firmam obnovo svojih stavb pod pogojem, da se izvrši delo v smislu pogodbe, ter da dobi podjetje za svoje delo ves znesek, ki ga izplača država vojnim oškodovancem kot vojno odškodnino.

Na omeneni način je prevzemala delo od vojnih oškodovancev tudi Stavbinska zadruga Julijske Krajine v Trstu (Čerč), ki je izvršila mnogo del na Krasi v Brdih in na Bovškem.

Poročajo nam, da zahtevajo te dni od vojnih oškodovancev v teh krajih neko novo pooblastilo (Mandato speciale). S tem pooblastilom dovoljuje vojni oškodovavec Zveznemu kreditnemu zavodu v Benetkah, odnosno Kreditnemu hipotečnemu zavodu s sedežem v Veroni, da se vključi na premoženje vojnega oškodovanca za razliko med predujmi in vojno odškodnino. Pozivljamo vojne oškodovance, da ne podočijo v nobenem slučaju teh pooblastil, ker so odstopili omenjeni zadnji delo le za znesek vojne odškodnine in nič več.

—X—

DNEVNE VESTI.

NARODNI SVET.

Naše tri politične organizacije: goriška, tržaška in istrska so povabile določene osebe, da sestavijo Narodni svet za Slovane v Italiji. Povabljenci so se sestali 11. januarja v Gorici in položili prve temelje tej novi, težko pričakovani narodni instituciji. Podrobneje o sestavi in nalogah Narodnega sveta se objavi v kratkem.

Poroka. Danes se je poročil v Gorici v cerkvi sv. Ignacija dr. Vladimir Glaser z gospodično Anko Besednjak. Vnetemu in neumornemu delavcu v naši gospodarski in prosvetni organizaciji in njegovi nevesti vopščimo vso srečo.

Novo politično glasilo Istre. »Goriška Straža« je poročala v zadnjih številkah, da je prišlo v Istri do sporazuma med obema strankama, za kar gre v prvi vrsti zasluga predsedniku istrskega pododbora dr. Vratoviču. Istra dobi po sporazumu skupno glasilo: »Istarska Rileč«. List, ki je zelo dobro urejevan, mozdruvamo in priporočamo vsem organizacijam in društvom na Goriškem, da ga naročijo. S tem bomo podali dejanski dokaz naše solidarnosti z istrskimi brati. Uprava in uredništvo se nahajata v Trstu, via Lavatoio št. 1.

POZOR! Politično društvo »Edinost« v Gorici. Via Mamei št. 5. želi zbrati statistiko vseh onih, ki so optirali, odnosno prosili za italijansko državljanstvo. Zato pozivljamo vse duhovnike, učitelje, kakor tudi vse druge optante, da nam čimprej sporočijo sledeče podatke: 1. Kdaj so optirali? 2. ali je njihova optica ali pa tudi prošnja za podelitev italijanskega državljanstva ugodno ali neugodno rešena.

Društveno tainištvo je pripravljen optantom, katerim ni bilo na podlagi optacije priznано italijansko državljanstvo, napraviti proti odločbi kr. prefektature v Trstu, tozadeven rekurz na notranje ministerstvo.

Politično društvo »Edinost« v Gorici.

Naslednik kneza Mahniča. Zbor jugoslovanskih škofov, ki se je vršil 11. t. m. v Zagrebu je predlagal vladi in Sveti Stoli, naj imenuje za škofa na Krku g. vseučilišnega profesorja dr. Josipa Srebrniča. Tako bo zasedel stolico, na kateri je vladal veliki vladika Anton Mahnič, zopet naš goriški rojak.

Na delo v Ameriko se je od 1. julija 1922 do konca leta podalo iz Italije 42.057 ljudi. Iz Julijske Krajine se je izselilo 3.718 ljudi. Če doma nim dobro ni, žerjavi se na tuje dvignejo... Tudi letos se mnogi naši ljudje pripravljajo na izselitev. Da ne bodo doživeli prebridkih dni, naj dobro premislijo, predno se odločijo za to. Važna pojasnila dobijo v tej številki pod naslovom »Iz Kmetstvo delavske zveze«.

Umor slovenskega fašista. V Postoini je živel uslužbenec tvrdeke Ambrosetti. Josip Urh, 23 let stari mladenič se je postavil na stran priseljenih fašistov in jih podpiral v boju proti slovenskim domačinom. Dne 3. januarja 1922 je šel brez potnega lista čez mejo in jugoslovanske oblasti so ga aretirale. Po noči so prišli v zapor neznanci, so Urha odbeljali in ga na skrivnem ustrelili. — »Nova doba« se je po enem letu vendar spomnila na ta dogodek. Slovensko ljudstvo je vedno obsojalo vsak zločin. Obsojali smo požige po

MESTNE NOVICE.

Obveza na srčno rano. Gorici, vdovi v žalosti, je Videm zabol del meč v srce. Zadnjič smo že poročali, kako slanko pisemce je poslal videmski župan Gorici v tolažbo. Senator Bombiz je sedaj izdelal drugi flajšter ali obliž za krvavečo rano. Poslal je videmskemu županu še bolj sladko in dehteče pisemce. V njem pravi, da je z ganjenim srcem sprejel poziv, naj se sestrski mesti Videm in Gorica obiameti v Izubezni. »Gorica, Mučenica, Sveta, je sicer v duhu duše občutila bridko boleost, vendar se je z voljaškim pogumom in disciplino uklonila volji vlade. Zato morem ljubeznjivo stisniti roko, ki mi jo Vi, častiti župan, prvi poržite v imenu Vidma«. — Tako je končala komedija. Črne zastave počivaio v prahu na podstrešjih, sardele in polenta, ki so plavale pred razburjenimi demonstranti, so na varnem. Gorici pa je na srčno rano prilepil senator Bombiz papirnat obliž ali obkladek.

Nevarna potovanja.

Politični tainik fašistov g. Heiland se je bil podal kakor znano v Rim, da zastopa pred vlado goriške fašistovske organizacije in govori v njihovem imenu pri razdelitvi novih pokrajin. Med tem ko se je mudil v Rimu, so sklicali brž zborovanje in izvolili mesto njega za tainika nekega gospoda Colasanti-ia. Odpotoval je kot tainik, vrnil se je kot navadna orna sraica. Čudno postopanje!

Cene kruha so se v Gorici znižale. Zadruga pekov je po posredovanju mestnega komisarija določila sledeče nove cene: 1. Kruh prve vrste, v štručah, iz bele moke stane zdaj 1.70 L za 1 kg; cena je padla za 10 stotink. 2. Kilogram navadnega belega kruha stane 1.50 L; je 10 stotink cenejši. 3. Žemlje, hlebčki, pogliči so po 20 stotink. — Če se kako podjetje teh cen ne bi držalo, še more stranka pritožiti na mestnem magistratu.

KAJ JE NOVEGA NA DEŽELI.

TOMAJ.

Na Silvestrov večer je društvo priredilo v Elizabetišču veselico, namreč več pevskih točk, deklamacijo, igrokaz »stara in novo leto« in »Zaklad«, igro v 4. dejan. Pevske točke so dobro izpadle. S. Gregorčičeva deklamacija »V pepelnični noči«, je bila izborna podana. Deklamator je znal zbuditi napeto, tiho pozornost in velik plask.

Dobro je uspel prizor »stara in novo leto«. Igra je splošno dobro uspela. Najboljše sta pogodila vloge Rovana in Jerica. Tudi Pehač, Štefan, Marjeta in Najda so zadeli svoje zelo težke vloge. Burnik naj bi

bil glasnejši, sicer je bil dober. Lipe se je zelo potrudil, a bi resnejšo vlogo bolje zadel. Razen nekaterih izjem so igralci prehitro govorili in važne točke premalo naglašali. Hlapec in Marjeta naj bi govorila v domačem narečju. Sploh naj bi se bolj naučili vloge. Na višku igre v 4. dejanju, je manjkalo igri življenja, Sicer pa g. režiserju in igralcem hvala in priznanje! Le naprej po poti prave izobrazbe!

Gospodinjiski tečaj v Tomaju. Zavod šolskih sester v Tomaju na Krasu otvori dne 1. februarja tek. leta petmesečni gospodinjiski tečaj. Sprejmejo se de-

čleta, ki so dovršile ljudsko šolo in dosegle starost 16. let. Prošnje za sprejem se vlagajo na vodstvo zavoda, in sicer do 20. januarja. Prošnji se priloži krstni list in zadnje šolsko spričevalo, oziroma odpustnica. Natančnejša pojasnila daje zavod; pismu naj se priloži znamka za Tomaj. V nedeljo 24. in na praz. sv. Štefana je bila v Elizabetišču običajna božična veselica. Nekaj posebno lepega je bil prizor angelovega oznanenja Mariji. Krasen prizor, ki je odtehtal mnogo na prireditvi. Lep je bil tudi prizor betlehemskih pastirjev in sv. Družine. Sploh imajo samostanske prireditve na sebi mnogo krščanskega idealizma. — Miklavž in parklji so zbudili mnogo zabave, a je vplival tudi precej dobro na vzgojo. Čast č. šol. sestram, ki skrbijo za vzgojo in pošteno zabavo otrok.

Iz Breginje. Dne 3. t. m. se je po 4 in pol letnem službovanju poslovil od nas župni upravitelj č. g. Karol Reja ter se podal na novo službeno mesto v Roče. Kako je bil pri nas priljubljen in spoštovan, je pokazalo njegovo slovo. Tekom svojega službovanja ni vršil pri nas le dolžnosti svojega poklica v splošno zadovoljnost duhovljanov, ampak je deloval tudi na kulturnem polju. Izvežbal je dober moški in mešani zbor, ki je skrbel za pošteno cerkveno in posvetno petje. Ob slovesu so mu pevci zapeli par pesmi in ko je zadonelo: »Mrzli veter tebe je zadonelo: ni ostalo nobeno oko suho. Vsi navzoči so jokali; praviteljem vred so jokali naš dobri gospod je s tem dokazal, da je slovo tudi njemu težko, da tudi on ve ceniti ljubezen in spoštovanje svojih duhovljanov. Ni se poslovil rad od nas. Kot sin solčnih Brd se je pri nas kmalu vdomačil, a »mrzli veter« službenih ozirov in »ostra burja« par mogotcev in njim priverženih nerazsodnežev, sta ga pregnala od tod.

Č. g. upravitelj! Na tem mestu se še enkrat od Vas poslavljamo! Sprejmite od nas najsrčnejšo zahvalo za Vaše požrtvovalno delovanje in vzemite s seboj prepričanje, da Vas ne pozabimo nikdar! Želimo Vam tudi na novem službenem mestu najboljših uspehov in Bog Vam stotero povrni blagoslov, katerega ste širili med nami.

Hvaležni Breginjeci.

IZ VEDRIJANA.

Pri nas imamo precejšnje število fantov, ki jih je vojna polvarila in podivjala. Nimaio prav nobenega smisla in veselja za resno delo. Ne brigaio se nič za izobraževalna društva in žvižgajo tudi na zadružno in politično delo. Zanimanje kažejo samo za dve stvari: za denar in kako bi ga zapravili. Zato se pa skoro vsako nedeljo radi zabave pretepaio. Obdelujejo se s pestmi, delio si klofute in rabio večkrat tudi krivce (fovee). Ne davno tega so se tako temeljito pretepli, da so se zbal, da poseže vmes javna oblast. Toda glei! Šine jim v glavo prebrisana misel: vpišimo se brž v fašiste, da nas orožniki ne zagrabiio. In res je

priseglo več kakor en ducat pretepačev na fašistovsko zastavo. In na ta način so se začeli zanimati za politiko.

Deskle, Hermina Štoka (po dom. Baničeva) se je pri sekaniu drv neznatno ranila s sekuro v nogo. Ker se ni menila zato, ji je noga otekla. Morali so jo peljati v bolnišnico.

Ker je bila letos mesto običajnega plesa na Silvestrov večer veselica v Elizabetišču, so plesali fantje in dekleta na praz. novega leta popoldne in zvečer. Žal, da se najdejo fantje, ki gledajo, kako bi s harmoniko zaslužili kaj denarja na škodo vihrave mladine, ki se še na tak dan ne more zdržati plesa. To je že tretji ples v 7. tednih.

Iz Trente. Dne 27. dec. je nenadoma preminul v Logu pod Mangartom Tomaž Kverh iz Trente 63, najstarejši sin cerkvenega ključarja. Bil je vse-skozi vzoren in priden mladenič. Starišem izrekamo iskreno sožalje, vsem pa, ki so stali bolniku ob strani, vsem vdeležencem pri pogrebu, posebno preč. gospodu kuratu, naj Bog večni poplača.

IZ GRGARJA.

Dan pred sv. tremi kralji je umrl tu v Grgariu občespoštovan in ugledni starček Filipič Jožef, nekdanji župan, dolgoletni ključar, brat pok. ločniškega dekana in monsignoria Janeza Filipiča. Bil je mož že stare korenike: skrben, trezen, miroljuben. Dočakal je lepo starost 87 let in bil do zadnjega pri čisti zavesti. Kakor je lepo živel, tako lepo je tudi umrl. Pogreb je bil za naše razmere izreden — tudi pevci so mu zapeli pred hišo in na grobu. Naj mirno počiva.

Kanal. Čitalnica je priredila Silvestrov večer za člane in povabljene goste; na Kraljevo so se glavne točke prireditve ponovile: obakrat je bil obisk zelo velik. Pri teh dveh prireditvah se je odlikoval mešani zbor pod vodstvom novega društvenega pevovodje, g. Školarisa. Ker ima Kanal silno dober pevski material, želimo od srca, da bi se ta oživljeni zbor vzdržal in nam večkrat zadel v razvedrilo in tolažbo. — Pod vodstvom g. Tomažiča je te dni nastopil prvič novi tamburaški zbor, ki je pokazal resno željo po izpopolnitvi. Upamo, da ima ta zbor tudi bolj resne namene kakor samo plesno zabavo in da nam včasih v mehkih pomladnih in hladnih poletnih večerih v bratski slogi s pevskim zborom priredi kak koncert na prostem sredi prenovljenega Kanala. Upamo, da Čitalnica rada privoščiti Kanalcem tak umetniški užitek. Ker ji gre občina tako uslužno na roko glede prostorov za vaje in prireditve, naj bi ji Čitalnica vrnila to uslugo v obliki takih prostih koncertov. Lepe prilike bi bile za to Cirilovo, Ivanovo, Rožnica, itd. Tako bi se delovanje zborov na naličnejši način razživilo in razmahnilo. — Splošno je ugaial kuhlet, ki je sicer skromna in prirosta stvarca, a je bil dobro podan. — Smeha do solz na je izvabila sama na sebi sicer neznatna in brezpo-

membna burka »Kakršen gospod, tak sluga«, ki je bila dobro izvajana. Treba priznati, da so vsi dobro igrali — fantje in obe dekleti; po besedilu igre bi bila glavna vloga Matičkova, (Alfonz Garlatti), ki je svojo vlogo prav dobro rešil, a prvenstvo si je priporil slugov sluga — Lipe Bertec (Miljutin Garlatti), ki je znal iz svoje vloge ustvariti čudovito karikaturu vojaka prostaka: s svojo komično maslo. Butčevsko mimiko in s svojim pristnim avstrijsko-vojaškim in kanalsko - domačim dialektom in temperamentnostjo svoje igre je porinil svojo karikaturu tako zelo v ospredje, da je postala vsa druga burka nekak okvir njegovi vlogi. — Četudi ta burka sama

na sebi nima nikake vrednosti, pa je zdrav smeh veliko vreden: en četrt ure poštenega, srčnega smeha je tako dobrodejen in osvežujoč kakor dober kozarec poštenega vina. — Naj bi se še včasih tako od srca nasmejali.

BRALNO in pevsko društvo »Kras« v Opatjemseu si šteje v čast, da izrazi tem potom godbi iz Pevme najlepšo zahvalo ob priliki veselice dne 31. 12. 1922., ter jo toplo priporoča društvom.

PONIKVE.

Čitalnica na Ponikvah priredi dne 21. jan. t. l. ob 2.30 uri popoldne veselico. Na vsoporedu je petje, šaloigra, »Ne kliči vraga« in »Zaklad«, deklamacije in srečolov.

Iz kmetsko delavske zveze.

Izseljevanje v ameriške države.

Kmetje iz čepovanske doline in iz goriške okolice so poslali pravnemu odseku Kmetsko-delavske zveze vprašanje, ali je pametno, izseliti se v ameriške dežele. Sporočili so, da hodijo razni ljudje po vaseh in nabirajo kmete in delavce, ki bi se hoteli izseliti. Pravni odsek se je obrnil na Glavni komisariat za izseljenišvo v Rimu (podružnica Trst) in je dobil sledeča pojasnila:

1. V ameriške Združene države je pot do 30. junija zaprta. Pa tudi potem ni izgledov za kruh ker je na stotisoče delavcev brezposelnih.

2. V državah Paragvaj, Urugvaj in v Argentini ni dela. Je zelo mnogo domačih ljudi brez zasluzka. Na izseljevanje v te kraje torej ni misliti.

3. V Brazilijo, pravi državni komisariat, sili na tisoče italijanskih delavcev vseh vrst. Država San Paolo išče namreč družin ki bi kot koloni obdelovale državna posestva. Morali bi delati na državnih njivah, kjer raste kava ali riž. Vsaka kolonska družina mora šteti najmanj tri moške, ki so takoj po dohodu sposobni za delo. Moški morajo biti člani iste družine; ni dovolj, da se trije znanci zmešajo. Le takim družinam vlada brazilske države San Paolo vnaprej plača pot čez morje. Delo na kavni nasadih je naporno. Nevarnosti je mnogo, podnebje je nezdravo, ljudje iz naših dežel si navadno nakopljejo težke bolezni.

Tako je s koloni, ki delajo na državnih posestvih. Kdor pa ho-

če postati pravi gospodar na zemljišču, si mora zemljo sam kupiti. Zato mora imeti najmanj 10.000 lir v žepu, ko stopi na ameriška tla. — Povedati moramo še to, da se je v Julijski Krajini vpisalo že nekaj tisoč ljudi za kolone v Brazilijo, a sprejeli jih bodo le par desetih.

Če pridejo torej h vam ljudje, ki vam obljubljajo zemljo v Braziliji *zastonj*, pokažite jim vrata. Če vam obljubljajo prosto vožnjo po morju, vrzite jih na cesto. Ker to vožnjo bo moral delavec krvavo odplačevati gospodaru v Braziliji cela leta.

Prihodnjič pojasnimo, kako je z izseljevanjem v Avstralijo, Francijo in Turčijo.

Socialni tečaj za Kmetsko-delavske zveze. Kmetsko - delavska zveza priredi v mesecu februaru socialno - gospodarski tečaj v Gorici. Tečaj bo trajal od 1. februarja zvečer do nedelje 4. februarja zvečer. Dames ne moremo priobčiti natančnega programa tečaja, ker nam še niso vsi predavatelji javili naslovov svojih predavanj.

Pozivljamo vse, ki bi se radi vdeležili tega tečaja, da prijavijo svojo vdeležbo pismeno ali ustno pri tajništvu K. D. Z., Gorica Via Mameli št. 5. najpozneje do 20. januarja.

„Goriška Straža“ v vsako slov. hišo!!

ŠE JE ČAS!

Kdor plača do 22. t. m. celoletno naročnino 15 lir za „Goriško Stražo“ dobi „Goriško pratiko“ zastonj.

• Rok smo podaljšali radi raznih težkoč pri pošiljanju naročnine.

Porabite zadnjo priliko!

Prosvetna zveza

GOČE PRI VIPAVI.

Kat. slov. izobrazb. in pevsko društvo »Nanos« na Gočah pri Vipavi priredi dne 14. januarja t. l. točno ob 2. uri popoldne veliko veselico z jako zanimivim in bogatim vsopredom pod »strmcem« v velikih pokritih prostorih g. Fran. Kebeja. — Opozorjamo vsa sosedna društva in vse prijatelje poštene zabave na izredno lepi in bogati program, zlasti na pretresljivo igro »Garcia Moreno«. Upamo, da ne bo nihče manjkal ta dan. Predstava se bo vršila ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi »Nanos«!

LOM.

Kmet. izobraževalno društvo »Sloga« v Lomu je imelo s posredovanjem »Prosvetne Zveze« v ponedeljek, na dan sv. treh kraljev, predavanje. Predaval je domačin g. dr. Joško Munih o branju in knjižnicah. Mnogoštevilnim vdeležencem je razložil v poljudni obliki, kaj in kako je treba čitati in kake knjige, naj se sprejemajo v čitalnice: poleg dobrih knjig za zabavo čim več knjig poučne vsebine. Ljudje so sledili predavanju z velikim zanimanjem. Prav pozorno na so poslušali predavateljeva pojasnila glede vojne odškodnine.

Po zaključku predavanja je zapel društveni mešani in moški zbor par pesmi. Doseženi uspehi naj bo zboru in mlademu pevovodji v spodbudo, da se še z večjo vnemo lotijo nadaljnjega dela. Ponavljamo tu predavateljevo priporočilo: vsi, stari in mladi, v društvo, stari in mladi v pevski zbor. Toliko lepih glasov imate, da bi bilo škoda, ko bi ležal ta zaklad zanemarjen.

Pečine. Društvo »Planinka« naznanja, da se bo vršil njen prvi redni občni zbor dne 14. januarja ob 2. uri popoldne.

BUKOVNO.

Gospodarsko bralno društvo na Bukovnem priredi dne 14. januarja veselico. Program je jako obširen in zanimiv. Vabijo se vsi dobro misleči prijatelji in bratska društva. Na sporedu sta dve igri, petje in drugo.

Književnost.

Mladika. Prva številka naše družinskega lista je izšla. Na čelo lista sta urednika postavila povest A. K. Tolstega »Knez Serebrjani«, ki je ena najboljših ljudskih povesti ruske književnosti. V vrsti zgodb, ki so združene pod naslovom »Pisarna« nam hoče F. S. Finžgar izklesati obraze naših ljudi. V prvi zgodbi »Murčki« pisatelj moistroško opisuje zgubljenca, ki mu iskra ljubezni iz otroških let greje srce. **Alojz Remec** priobčjuje kmečko dramo »Užitkarji«. Moremo reči, da je to najbolj zrelo delo, kar nam jih je pisatelj kedaj podal. **Dr. A. Brecceli** jasno in domače pojasnjuje, kaj je prehlad in kako se ga čuvamo. Dve lepi božični pesmi nas kličejo v družino, h laslicam. **Ivan Pregelj** je zapel »To je moje ceste pesem«, pesem Tolminca, polno gorkote in bridke ljubezni. Znani umetnostni zgodovinar V. Steska podaja »Pre gled naše umetnosti«. Šeststo

let nazaj nas vodi v dobo, ko ko so prvi slovenski kiparji v kamen vklesali znamenje slovenske duše. Razprava bo šla skozi ves letnik, tako da bo bralec koncem leta, imel pred seboj zaokroženo sliko slovenske umetnosti. Lepa pesem M. Elizabete zaključuje prvi del »Mladike«.

V drugem delu nas vodi list »po okrogli zemlji«. Tu najdeš kratko zgodovino fašizma, življenjepis Mussolinijev: v sliki vidiš fašiste in njih, poglavarja. Svetogorska božja pot je tu opisana, dve sliki kažeta ostanke starega svetišča in novo cerkvico. Na gori Avali pri Belgradu stoji spomenik nemnemu/vo iaku v spomin vseh Jugoslovancov, ki so padli v vojni. Slika in beseda nam govorita o njem. — Tretji del »Mladike« je namenjen gospodarju in gospodini. Najbližji slovenski sadjar M. Humek piše o sadovništvu o vrtu in čebelah. Sledi cela vrsta praktičnih nasvetov in receptov za varčne kuharice. — »Pisano polje« se zove četrti del lista. Iv. Dolenc opisuje tu jugoslovansko prestolico. Belgrad, dr. Slavič pa noč v jutrovi deželi. »Pisano polje« je posejano še z vrsto drobnih, a lepih cvetic. — Zanke, uganke — meh za smeh: to je veseli zaključek prve številke »Mladike«.

»Mladika« v novi, sveži obleki nam je v ponos in veselje. »Mladika« je naša, je primorska in vseslovenska. Razvila se je v prirčen in bogat družinski list. Naj bi ležala »Mladika« na mizi v vsaki naši hiši, naj bi mesec za mesecem prinesla lepote in radosti v vse slovenske domove!

»Mladiko« naročite pri upravi, Gorica, Via Carducci 4. Stane letno 25 lir. Naročite list kmalu, ker je število iztisov omejeno!

»Slovenka«. Te dni izide druga številka tega lepega glasila primorskih Slovencev. Prve številke je še nekaj izvodov na razpolago. — Naročnina ostane za vse leto 10 lir, za pol leta 5 lir. »Slovenko« naročite pri upravi, Gorica, Via Favetti 9. Vsako slovensko dekle, vsaka žena, ki stremi po izobrazbi in plemenitosti srca, naj se oklene »Slovenke«!

Gospodarstvo

SIRARSKI TEČAJ.

Dne 6. februarja t. l. se otvori v Zatoimnu sirarski tečaj za takšne nad 16 let stare mladeniče, ki želijo postati sirarji v naših zadružnih sirarnah.

Tudi lansko leto se je istotam vršil sirarski tečaj, ki so ga vsi gojenci obiskovali z velikim zanimanjem in uspehom. Skoraj vsi ti gojenci so danes zaposleni kot sirarji v zadružnih sirarnah na Tolminskem.

Vpoštevaje vse tekom lanskega tečaja pridobljene izkušnje, se je učni načrt letošnjega tečaja nekoliko izpremenil in ob enem spopolnil. Vsled tega bo trajal letošnji tečaj 40 dni, torej 10 dni več kakor lanski.

Pouk je teoretičen in praktičen. Za teoretični pouk so določene 3 ure na dan, za praktični pa 5 do 6 ur. Ker ima tečaj pred

vsem namen, da se gojenci praktično izvežbajo in izurijo v vsem poslovanju in obratovanju, ki ga mora poznati in izvrševati sirar v naših sirarnah, je mogoče sprejeti v tečaj največ 15 gojencev.

Vsi pogoji za sprejem v ta tečaj so navedeni v okrožnici, ki jo je doposlal deželni odbor vsem prizadetim županstvom.

Vrednost lire. Na tržaški borzi si 13. t. m. dobil za sto lir: 357.000—359.000 nemškoavstrijski kron — ali 444 dinarjev (1776 jugoslovanskih kron) — ali 49.500—50.100 nemških mark — ali 19.80 do 20 dolariev ali 174 čeških kron.

PEKATETE NAJCENEJŠE TESTENINE.

To potrjujejo vse gospodinjice, ki so napravile poskušnjo s tem, da so skuhale ob enem te in druge. Pekatete so se vedno zelo nakuhale.

Kupim enonadstropno hišo na deželi s posestvom za rejo dveh goved. Ne pri besti ali u bližini iste. Ponudbe na upravo »Straže«.

Naznanilo.

Pisarna inž. E. Ličar-ja se je premestila s 1. jan. v ul. Carducci št. 7 (poslopje »Goriške ljud. posojilnica«).

Pisarna pooblaščenega zemljiškega izvedenca

Domenica Rocco

bivšega geometra I. reda na zemljiški knjigi se je preselila v CORSO VITT. EM. ŠT. 34.

I. Kumar

Tolmin

Prodajalna mrtvaških predmetov. Velika zaloga kinča za rakve vsake vrste.

Lastna delavnica za rakve in vence iz suhih cvetic, obleke za mrtve, vsakovrstni žalni predmeti sveče iz pravega voska. Pajčolani, venci in šopki za neveste, birmance in za prvo sveto obhajilo.

Voščene sveče - kadilo

Svečarne J. K O P A Č

Liubliana

Zastopstvo za Julijsko krajino
Knjigarna Kat. tiskovnega društva v Gorici

Zadružna zveza

v Gorici

registr. zadruga z omejenim jamstvom
Corso Verdi št. 32, I. nad,
je osreduja organizacija goriških
zadrug.

Uraduje vsak delavnik
od 8. do 12. ure popoldne.

Popoldne je urad za stranke zaprt.

ZDRAVNIK

Dr. Fr. Jakončič

ordinira v Gorici
v Gosposki ulici 6
od 9-11 in 3-4.

Franc Bajt.

v Gorici, Via del Corno 13, I.
je otvoril oblastveno koncesijonirani urad za spise, preštave, prepise, posredovanje pri kupu in prodaji nepremičnim, najemih in posojilih.
Ustmena naročila se sprejemajo ob četrtkih.

Fotograf Anton Jerkič se ne vrne v hišo goriške ljudske posojilnice v Gosposki ulici, kakor se splošno govori, ampak ostane nadalje v sedanjih prostorih Corso G. Verdi 36. (prej Via Giardino.)

Naznanilo.

Vojska je začela

proti draginji manufakturnega blaga Tvrdka

Artur De Rossi v Gorici

Corso Verdi št. 1.

(nasproti Semenšču)

PRODAJA:

Madapolan 68/70 cm po L. 3.—
Parhent barv. 68/70 cm po L. 3.—
Oxford-Zefir 75 cm po L. 3.20
Platno z Marijino znamko C. d. A. I. vrste po L. 4.40
Parhent beli 75 cm po L. 5.—
Ženske sraice po L. 7.80
Cvilli za postelje I vrste 120 cm po L. 8.—
Velika zaloga češkega platna itd. tvrdke

ANTON KLAZAR A. G. Praga
Izbera tapetov in kompletne opreme za postelje čehoslovaškega izvora.

Kupite in prepričajte se!

FELBERBAUM & ROLICH

(prej Hedžet & Koritnik)

GORICA :: Corso Verdi št. 7 :: GORICA

NA DROBNO!

Velika izbira moškega in ženskega sukna, raznovrstnega zephirja, perkala ter perila, velika zaloga pletenin in vezenin, kakor tudi vsakovrstnega blaga za neveste, drobnarij ter vseh potrebščin za krojače in šivilje.

NA DEBELO!